

El curs de català per a pares i mares no catalanoparlants, un èxit sense precedents

Entre novembre del 2002 i febrer del 2003, la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears i el Consorci per al Foment de la Llengua varen oferir un curs de català per a pares i mares d'alumnes no catalanoparlants escolaritzats a les Balears. L'èxit de la iniciativa posava en evidència la receptivitat del col·lectiu d'immigrants a la llengua catalana i a la cultura que la nostra llengua els descobria. Les autores de l'article, directament implicades en l'organització dels cursos, ens expliquen l'esperit amb què els varen idear, com es varen gestar i quins resultats es varen obtenir. I ho fan a través del diari o quadern de bitàcola.

Quadern de bitàcola

15 de maig de 2002. Hem de preparar-nos perquè tenim poc temps. A principis de novembre ha de començar el curs de català per a pares i mares d'alumnes no catalanoparlants. De moment no tenim res, només il·lusió.

16 de maig de 2002. Se cerca gent que vulgui elaborar material per a aquest curs. El material ha de ser útil, pràctic, atractiu, fàcil, enginyós, original, engrescador... I, a més a més, ha de servir per mostrar la llengua catalana i la nostra cultura a les famílies nouvingudes.

17 de maig i següents. Continuam cercant gent...

25 de maig. Oferim la proposta a tots els centres públics d'educació infantil i de primària de les Illes Balears.

Durant les darreres dècades, les Illes Balears han estat receptores d'importants fluxos migratoris: als corrents procedents de l'Estat espanyol, als anys 80 i 90 s'hi varen afegir els immigrants europeus de caràcter residencial i laboral, i, d'ençà sobretot de la dècada dels 90, els immigrants procedents de països en vies de desenvolupament, especialment de l'Àfrica i d'Amèrica Central i del Sud. Aquests moviments migratoris han creat noves necessitats en diferents àmbits: habitatge, sanitat, serveis socials, etc. Un dels sectors especialment afectats és el de l'educació. Segons dades de la Conselleria d'Educació i Cultura,¹ la proporció d'alumnat estranger a l'ensenyament, que durant el curs 1999-2000 era del 3,41%, durant el primer trimestre del curs 2002-2003 ja superava el 7%. L'alta proporció d'alumnat estranger es complica amb altres factors, com la concentració a determinades àrees geogràfiques, l'alta mobilitat de les famílies, l'heterogeneïtat de la procedència dels infants i del seu bagatge cultural i lingüístic, etc.

Des de la Conselleria d'Educació i Cultura, conscients que el sistema educatiu és una eina fonamental per afavorir la integració de les persones nouvingudes i per garantir la cohesió de la societat, es varen promoure iniciatives decidides per fer front a les noves necessitats d'acollida de l'alumnat estranger: dotació dels centres amb professorat de suport, creació de tallers de llengua i cultura i d'aules d'acolliment, recull i elaboració de materials, posada en funcionament de programes concrets («Vivim plegats», projecte «Conèixer»...), etc.

L'origen del projecte

Una d'aquestes iniciatives és el curs de català per a pares i mares d'alumnes. El curs es va concebre com una oferta integradora global, amb la voluntat de posar a l'abast dels pares els mitjans per accedir a un bagatge de coneixements lingüístics i culturals compartits amb els fills, coneixements que, alhora que contribuirien a la cohesió de la comunitat educativa, els servirien de pont amb l'entorn social. No es tractava, per tant, d'organitzar unes classes de català per a estrangers adults, sinó de crear uns espais de convivència i de participació per als pares i les mares dels infants escolaritzats, on poguessin establir contacte amb l'escola, i amb la llengua i la cultura del país que els acull. Amb aquesta intenció, les classes s'han impartit en els mateixos centres educatius on estudiaven els fills dels alumnes. Aprofitant els moments en què els infants eren a classe (durant la primera o la darrera hora lectiva o bé durant les estones dedicades a activitats extraescolars), un professor o una professora (normalment del mateix centre) feia les classes als pares i les mares.

**Llança-t'hi,
a parlar en català**

Quadern de bitàcola

28 de maig. *Eureka! Dues professores agosarades i molt il·lusionades (és la primera vegada que elaboraran un material d'aquest tipus) s'hi llancen, a fer la tasca.*

2 de juny. *Comença a arribar un fax, i un altre, i un altre, i un més... Un correu i més i més, i telefonades a dojo... Això no té aturall, senyal que els centres escolars estan molt interessats en el projecte. Encara més, són els pares, i sobretot les mares, que volen aprendre català amb els seus fills i filles.*

5 de juny. —Per a quan deis que ho voleu? —Per ahir!

26 de juny. *Enllestim el curs escolar i començam amb aquesta quimera, que ens mantindrà entretengudes els dos mesos de vacances.*

28 de juny. *Les autores ens coneixem i començam a fer feina per primer cop, a partir d'una pluja d'idees.*

Les responsables del projecte s'adonen que el material didàctic disponible no s'ajusta a la idea que tenen del curs. L'objectiu no és només ensenyar llengua, sinó crear la complicitat necessària perquè les persones que participen en el curs se sentin convidades a compartir unes vivències i a descobrir l'entorn: festes, cançons, tradicions, gastronomia, pautes de relació interpersonal, etc. Les autores del material volen que aquest sigui molt personalitzat, tendre, basat en les emocions i en l'empatia, i que convidi a la desinhibició. Per tant, decideixen iniciar-ne l'elaboració a partir d'aquestes tres condicions bàsiques: que sigui pràctic i funcional; que sigui divertit, amb dosis d'humor per a la gent adulta, i que doni peu a un aprenentatge compartit entre els pares i mares i llurs fills i filles. A més, volen que el material permeti fer aportacions en tots dos sentits, és a dir, que s'hi valori molt la cultura dels alumnes.

Encara que basat en un enfocament essencialment comunicatiu, el material resulta bastant heterogeni quant als recursos que fa servir. Cadascuna de les 40 unitats de què consta tracta d'un centre d'interès quotidià, relacionat amb situacions que els alumnes viuen dia a dia. Hi tenen un pes important les situacions vinculades a l'àmbit escolar, ja que un dels objectius del curs és que els pares puguin millorar la comunicació amb el centre on estudien els fills, i que disposin d'eines per demanar informació i per donar-ne. Cada unitat es divideix en sis apartats: una lectura o un diàleg sobre el tema de la unitat; una breu referència a estructures gramaticals bàsiques; una pràctica per usar les quatre habilitats: entendre, parlar, llegir i escriure; un fragment d'un poema, una cançó o una glosa... per fer un tast de la cultura popular i de la música que es fa al nostre

país; una activitat relacionada amb una tasca per fer amb la família a casa, i, finalment, un conte, que s'ha dividit en 38 fragments, relacionats amb la unitat en què s'integren i d'extensió creixent a mesura que avança el curs. Cada unitat acaba amb unes recomanacions de lectura.

El material no es presenta enquadrant, sinó que consta d'unes fitxes separables que es poden anar guardant en un cartipàs. Aquest format permet un ús més flexible del material. A més de les fitxes i d'una carta de benvinguda per als alumnes, el material es complementa amb un annex amb documents per emplenar i comunicats propis de l'escola per anar fent pràctiques. El professorat, a més, disposa d'una guia didàctica i d'un CD amb les cançons de cada unitat.

Quadern de bitàcola

15 de juliol. *I els dibuixos...?*

16 de juliol. *Ens reunim amb en Pau, el dibuixant... —Cent dibuixos...? Cap problema! Els faig en una setmana!*

20 de juliol. *Caçam imatges per il·lustrar els textos mentre que el dibuixant ho arrodoneix amb el seu art. Tots els dibuixos tradueixen a la perfecció la idea que volem transmetre.*

29 de juliol. *Quin títol li posam? Garola, Miloca, Buf!, Quimera, Veus, Lluna plena, Mar de mots, Petjades, L'agafes?, Puja a la barca, Au va!, Molt de gust, Tots, De tu a tu, Raig, Entrau!, Passes, Vol, Llança't, Llança-t'hi, a parlar en català!*

23 de juliol. *Animals! És demà!*

24 de juliol. *Entregam el llibre (el CD vendrà després), però encara haurem de corregir i revisar durant un mes.*

15 d'agost. *Neix en Ramon, el personatge d'ajuda per a l'alumnat del Llança-t'hi.*

Quadern de bitàcola

1 de setembre. *Comença la feina de coordinació dels cursos: es fan els contactes amb els centres escolars (direcció, AMIPA i professorat), es formen els grups i es fixen les dates.*

26 de setembre. *Iniciam la gira de presentació dels cursos per les illes. Ens reunim a Eivissa amb el professorat d'Eivissa i Formentera, i, al CEP de Palma, amb el de Mallorca. A les presentacions explicam als professors i a les professores què vol ser el material que els oferim: jovial, tendre, diferent, arrelat al medi, per tastar la llengua i la cultura, per passar gust, sense prejudicis, acollidor, personalitzat... Que serveixi per unir, per compartir. NO VOL SER complet, imprescindible, seriós, pretensions, magistral, ni excoient. Els deem que la classe també pot funcionar bé sense el llibre, perquè allò que importa són les persones que donen i que reben, que s'ensenyen. Tothom ha d'anar al seu ritme. Després de la presentació feim la classe de relaxació i la primera unitat («M'agrada - No m'agrada», amb un berenar genuí de les Illes Balears).*

Es formen 71 grups: deu a Eivissa, un a Formentera, dos a Menorca i 58 a Mallorca, on els grups més nombrosos són els de les zones costaneres, sobretot als termes de Calvià i de Manacor. El curs, que consta de 45 hores repartides en dues sessions setmanals d'una hora i mitja, dura quatre mesos: de novembre a febrer (encara que alguns grups varen continuar les classes fins al mes d'abril). El total d'alumnes s'acosta als 1.200, molt per damunt del que s'havia previst inicialment.

Les responsables del projecte fan feina estretament amb el professorat, a fi de transmetre'ls la filosofia dels cursos i d'orientar-los sobre el maneig del material

Els cursos

didàctic, etc. Les reunions es varen fer abans de començar el curs i poques setmanes abans d'acabar les classes.

Quadern de bitàcola

1 de febrer de 2003. *Ens tornam a reunir amb el professorat que imparteix el curs per fer un seguiment i una mica d'avaluació, perquè ja s'acaba. Tots els mestres estan ben engrescats en la tasca, intercanvien idees i fan noves propostes, alhora que contenen les seves experiències (com el professor o la professora que va fer un taller de ximbombes i gloses per Sant Antoni, la participació als foguerons, les desfresses, la classe de cuina, el muntatge d'una peixateria... I tot el que us pugueu imaginar...!).*

Els resultats

El curs de català per a pares i mares s'ha de qualificar de gran èxit, tant per les xifres de matriculació (la demanda va obligar a reimprimir el material) com per l'elevat índex d'assistència a les classes i el grau de satisfacció de les persones implicades, com posaven de manifest les memòries presentades pels professors al final del curs, i els comentaris, alguns de molt emotius, redactats per alguns alumnes, la majoria dels quals manifestaven el desig que el curs tengués continuïtat.

Els bons resultats del curs es varen posar en evidència durant les festes de cloenda que es varen organitzar a cadascuna de les illes. A Palma, per exemple, es va oferir una festa al pati de la Misericòrdia, amb un berenar de productes balears amenitzat amb les cançons del grup d'animació infantil Cucorba, que en aquesta ocasió unia amb la seva música tots els alumnes, pares i fills. Durant la celebració es varen lliurar als alumnes uns diplomes personalitzats. Així mateix, alguns pares i mares hi varen voler intervenir, en català, per agrair l'oportunitat de conèixer la llengua catalana i el poble que s'hi expressa, que ara també és el seu.

Tant les autores del material com la coordinadora del curs i el professorat valoram molt positivament aquesta iniciativa de l'equip de Política Lingüística, encapçalat per l'exconseller, Damià Pons, i per l'exdirector general, Joan Melià, amb la col·laboració dels tècnics Nanda Ramon i Joan Gelabert.

Des d'aquestes planes agraim ben sincerament l'entrega i la dedicació entusiastes de tot el professorat que ha fet possible que aquests pares i mares es llançassin a parlar en català. I animam totes les famílies a continuar el camí de l'aprenentatge, que pot durar tota la vida, perquè l'estudi manté la ment en forma, i exercitar la ment és una garantia de conservar-la sana i equilibrada.

Conclusions

Aquest curs ha volgut oferir a pares i mares no catalanoparlants l'oportunitat de compartir amb els seus fills i filles l'experiència de conèixer la cultura de les Illes Balears i d'aprendre català, la llengua de la terra que han escollit per viure. A més, han pogut compartir aquest aprenentatge amb altres persones que també desitgen integrar-se al lloc on viuen i que s'han decidit, com ells, a fer un primer tast de la nostra llengua, la clau que els obrirà moltes portes a la integració.

Han estat quatre mesos per conèixer la nostra llengua i cultura, les festes, les fires, les cançons populars... Perquè només s'estima allò que es coneix. Han estat quatre mesos per unir famílies, mestres i infants. Quatre mesos, en definitiva, per convertir-se en gent d'aquí. Aquest curs ha volgut donar-los una mà per aconseguir aquests objectius. I l'han agafada... I fort!

Nota

1. Consell Escolar de les Illes Balears (2003): *Immigració i educació a les Illes Balears*. Còpia inèdita.